

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bt.II.1.287/2023/6.
A határozat szintje: törvényességi jogorvoslat
A tanács tagjai: Dr. Somogyi Gábor, a tanács elnöke
Dr. Demeter Zsuzsanna, előadó bíró
Dr. Harangozó Attila, bíró
Dr. Metzing Márton, bíró
Dr. Boros Tibor, bíró
Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2024. február 15.
Az ügy tárgya: csalás vétsége és más bűncselekmények
Terhelt: ...
Első fok: Komáromi Járásbíróság, 6.B.81/2022/14., ítélet, előkészítő ülés, 2022. október 4., jogerő napja 2022. október 4.
Másodfok: -
Az indítvány előterjesztője: a legfőbb ügyész
Az indítvány iránya: a törvénysértés megállapítása és megváltoztatás

Rendelkező rész

A Kúria a csalás vétsége és más bűncselekmények miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a legfőbb ügyész által a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványt elbírálvá megállapítja, hogy a Komáromi Járásbíróság 6.B.81/2022/14. számú ítéletének a 2 (kettő) év közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabásáról szóló rendelkezése törvénysértő, ezért az ítélet e rendelkezését mellőzi.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

[1] I. 1. A Komáromi Járásbíróság a 2022. október 4-én megtartott előkészítő ülésen kihirdetett 6.B.81/2022/14. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan elkövetett csalás vétségében [Btk. 373. § (2) bekezdés a) pont], 2 rendbeli személyes adattal

visszaélés vétségében [Btk. 219. § (1) bekezdés a) pont] és 2 rendbeli hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §). Ezért a terheltet halmazati büntetésül 1 év 6 hónap szabadságvesztésre, és 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát fogházban, a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját a szabadságvesztés kétharmad részének kitöltését követő napban határozta meg, továbbá 49.017 forint erejéig vagyoneklobzást rendelt el vele szemben.

[2] Az ítélet – fellebbezés hiányában – 2022. október 4-én jogerőre emelkedett.

[3] **II.** A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen a legfőbb ügyész BF.1052/2023/2. szám alatt nyújtott be jogorvoslati indítványt a törvényesség érdekében, a Be. 667. § (1) bekezdése alapján.

[4] Az indítvány indokolása szerint a Komáromi Járási Ügyészség B.80/2020/52. számon lopás vétsége és más bűncselekmények miatt emelt vádat a terhelttel szemben és a vádiratban indítványt tett az előkészítő ülésen a terhelti bűnösség beismerés esetére 1 év 6 hónap fogház végrehajtási fokozatú szabadságvesztés kiszabására. Az ügyben a Komáromi Járásbíróság 2022. október 4-én megtartott előkészítő ülésén az eljáró ügyész a mértékes indítványt annyiban módosította, hogy a bíróság a terhelttel szemben – bűnösség beismerése esetén – 49.017 forint vagyoneklobzás intézkedést is alkalmazzon, míg egyebekben azt változatlanul fenntartotta.

[5] Ehhez képest a Komáromi Járásbíróság a terhelt beismerő nyilatkozatának elfogadása után az előkészítő ülésen kihirdetett ítéletében a terheltet 2 év közügyektől eltiltásra is ítélte.

[6] Az indítványozó utalt rá, hogy ha a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot az előkészítő ülésen fogadta el, nem szabhat ki súlyosabb büntetést, illetve nem alkalmazhat súlyosabb intézkedést, mint amelyet a vádirat, illetve a Be. 502. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítvány tartalmaz. Álláspontja szerint így törvényt sértett az alapügyben eljáró bíróság, amikor az előkészítő ülésen tett, ügyész által nem indítványozott további büntetésként a terhelttel szemben 2 év közügyektől eltiltást is kiszabott.

[7] Miután a törvényt sértő jogerős határozat más jogorvoslattal nem támadható, a legfőbb ügyész – a jogorvoslat a törvényesség érdekében eljárás keretében – indítványozta, hogy a Kúria a törvényt sértést állapítsa meg, a jogerős ítéletet változtassa meg akként, hogy a terhelttel szemben kiszabott 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetést mellőzze.

[8] **III.** A legfőbb ügyész törvényesség érdekében előterjesztett jogorvoslati indítványa alapos.

[9] 1. A Komáromi Járásbíróság a 6.B.81/2022/14. számú ítéletét 2022. október 4-én, előkészítő ülésen hozta meg. Az ügyészség a vádiratban, majd az előkészítő ülés megkezdése után az eljáró ügyész indítványt tett a büntetés tartamára illetve intézkedés alkalmazására arra az esetre, ha a terhelt az előkészítő ülésen a bűncselekmény elkövetését beismeri. A terhelt a bűnösségét beismerte, a tárgyaláshoz való jogáról lemondott, és a bíróság a Be. 504. § (3) bekezdése szerint elfogadta a terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatát.

[10] Ha a bíróság az előkészítő ülésen a terhelt beismerését végzéssel elfogadja és nem látja akadályát az ügy előkészítő ülésen való elintézésének, a terheltet a büntetés-kiszabási körülményekre is kihallgatja, majd az ügyész és a védő felszólalását követően az ítéletét az előkészítő ülésen is meghozhatja [Be. 504. § (4)-(6) bekezdés].

[11] A Be. 565. § (2) bekezdése értelmében, ha a bíróság a bűnösséget beismerő nyilatkozatot az előkészítő ülésen fogadta el, nem szabhat ki súlyosabb büntetést, illetve nem alkalmazhat súlyosabb intézkedést, mint amelyet a vádirat, illetve a Be. 502. § (1) bekezdése

alapján előterjesztett indítvány tartalmaz. E rendelkezés alapján a bíróság számára az alkalmazható szankció korlátja a vádirat, illetve az előterjesztett indítvány tartalma.

[12] 2. Mindezek alapján a következőkre mutat rá a Kúria.

[13] Eljárási szabálysértés miatt a bíróság jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozata ellen felülvizsgálatnak van helye [Be. 648. § b) pont] a Be. 649. § (2) bekezdésében felsorolt esetekben. E törvényhely d) pontja alapján a bíróság jogerős ügydöntő határozatával szemben felülvizsgálati indítvány terjeszthető elő, ha a bíróság a határozatát a Be. 608. § (1) bekezdésében meghatározott eljárási szabálysértéssel hozta meg.

[14] A Be. 608. § (1) bekezdése a feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárási szabálysértéseket sorolja fel, azonban ezek között nem szerepel az előkészítő ülésen elfogadott beismerő vallomás alapján meghozott ítéletben, a vádiratban, illetve a Be. 502. § (1) bekezdése alapján előterjesztett indítványban megjelölt szankciónál súlyosabb büntetés kiszabása, illetve intézkedés alkalmazása.

[15] A Be. 649. § (2) bekezdés e) pontja a súlyosítási tilalom megsértése esetén biztosítja a felülvizsgálat lehetőségét. A súlyosabb büntetés, illetve intézkedés fogalma kétségtelenül a súlyosítási tilalom (Be. 595. §) rendelkezéseihez kapcsolódik. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a hatályos szövegezés szerinti súlyosabb jogkövetkezmény Be. 565. § (2) bekezdése szerinti tilalma azonosítható lenne a súlyosítási tilalommal. Ugyanis a bűnösséget beismerő nyilatkozat előkészítő ülésen történő elfogadása esetén a Be. 565. § (2) bekezdése szerinti tilalom az irányadó, melynek lényege az, hogy ebben az esetben a terhelt terhére beterjesztett ügyészi fellebbezés által megnyílt súlyosítás korlátját kifejezetten a vonatkozó eljárási szabályok szerint előterjesztett konkrét ügyészi indítvány (vádirat) képezi. Ezzel szemben a Be. 595. §-ában szabályozott súlyosítási tilalom kizárólag a különböző eljárási fokon meghozott bírósági ítéletek, illetve az alap és a megismételt eljárásban hozott ítéletek viszonylatában értelmezhető. Ekként a súlyosítási tilalom nem azonosítható a súlyosabb jogkövetkezmény alkalmazásának tilalmával.

[16] A súlyosítási tilalom az eljárási törvény garanciális rendelkezése, és a jogorvoslat során kivételt határoz meg a felülbírálat terjedelmének általános szabályai alól. Alapvető tartalma, hogy a terhelt és a védő részére lehetővé teszi a fellebbezési jog kockázat nélküli gyakorlását, és kizárja azt, hogy ha az elsőfokú bíróság ítéletét csak a terhelt javára szóló fellebbezés támadja, a fellebbezés folytán alapvető érdemi kérdésekben a terheltre hátrányosabb másodfokú bírósági határozat születhessen (Be. 595. §).

[17] A Be. a súlyosítási tilalom megsértésének esetére lehetővé teszi a jogerős ügydöntő határozat felülvizsgálati indítvánnyal történő támadását. A felülvizsgálat azonban a Be. 565. § (2) bekezdése szerinti súlyosabb jogkövetkezményt tartalmazó törvénysértő határozat orvoslására nem vehető igénybe.

[18] Mindezek tükrében a legfőbb ügyész által nevesített eljárási szabálysértés kiküszöbölésére kizárólag a törvényesség érdekében előterjesztett jogorvoslat alapján van törvényes lehetőség [Kúria Bt.II.218/2022/6.; Kúria Bt.II.688/2019/5. (BH 2020.64.III.)].

[19] 3. A rendelkezésre álló ügyiratok alapján megállapítható, hogy a Komáromi Járási Ügyészség a B.80/2020/52. számú vádiratában emelt vádat a terhelttel szemben. Az ügyészség a vádiratban indítványt tett arra is, hogy amennyiben a terhelt az előkészítő ülésen a bűnösségét beismeri, a bíróság halmazati büntetésül vele szemben 1 év 6 hónap fogház végrehajtási fokozatú szabadságvesztést szabjon ki.

[20] A Komáromi Járásbíróság a 2022. október 4-én tartott előkészítő ülést, mely során az eljáró ügyész a vádiratban indítványozott mértékes indítványát fenntartva, azt azzal egészítette ki, hogy a terhelttel szemben 49.017 forint vagyonegértékes alkalmazását is

indítványozta arra az esetre, ha a terhelt beismeri a bűnösségét és lemond a tárgyaláshoz való jogáról (6.B.81/2022/14. számú jegyzőkönyv 1. oldal).

[21] A terhelt az előkészítő ülésen a bűnösségét beismerte és lemondott a tárgyaláshoz való jogáról, melyet követően a bíróság a Be. 504. § (3) bekezdése alapján elfogadta a terhelt bűnösségét beismerő nyilatkozatát (6.B.81/2022/14. számú végzés) és a Be. 504. § (4)-(6) bekezdései alapján az előkészítő ülésen ítéletet hozott. Ítéletében a terhelt bűnösségét a vádirattal egyezően minősített bűncselekményekben megállapította, és vele szemben az ügyészség mértékes indítványában előterjesztett szankciókon túl mellékbüntetésként 2 év közügyektől eltiltást is kiszabott.

[22] Ezzel viszont a bíróság túllépte az előkészítő ülésen, a Be. 502. § (1) bekezdésben meghatározottak alapján előterjesztett mértékes ügyészi indítványt.

[23] A Be. 565. § (2) bekezdése a súlyosabb büntetés kiszabásának, illetve a súlyosabb intézkedés alkalmazásának tilalmát mondja ki, anélkül, hogy e kategóriák törvényi meghatározását megadná, szemben a hátrányosabb döntés fogalmával, amelyet a Be. értelmező rendelkezések között a 10. § (3) bekezdésében rögzít.

[24] A Kúria gyakorlata a Be. 565. § (2) bekezdésének 2021. január 1. napjától hatályos módosítását – a hátrányosabb helyett a súlyosabb büntetés és intézkedés tilalmának előírását – követően sem változott abban, hogy az e törvényhelyben szereplő „súlyosabb” büntetés továbbra sem azonosítható a – fent írtak szerint – kizárólag a fellebbezési jog kockázatmentes gyakorlását biztosító súlyosítási tilalom kapcsán meghatározottakkal (Be. 595. §). Ekként a Be. 565. § (2) bekezdésének alkalmazásában súlyosabb az a büntetés vagy intézkedés, ami a terhelt számára hátrányosabb.

[25] E rendelkezés tehát tágabb körben határozza meg a súlyosabb büntetés vagy intézkedés kiszabása tilalmának körét, mint a Be. 595. §-a. Ebből következik azonban az is, hogy ami a Be. 595. §-a szerint a súlyosítási tilalom szabályaiba ütközik, az bizonyosan súlyosabb büntetést vagy intézkedést jelent a Be. 565. § (2) bekezdésének alkalmazásában is.

[26] A Be. 595. § (4) bekezdés e) és f) pontja szerint pedig a súlyosítási tilalom folytán a másodfokú bíróság a terhelt terhére bejelentett fellebbezés hiányában nem szabhat ki az elsőfokú bíróság által alkalmazott büntetések számát meghaladó további büntetéseket, ide nem értve a szabadságvesztés helyett alkalmazott büntetéseket, de az elsőfokú bíróság által nem alkalmazott mellékbüntetést sem.

[27] A súlyosabb büntetés fogalmába tehát nem csak az illik, ami nemében, végrehajtásának módjában vagy tartamában súlyosabb a kiszabott büntetéshez képes, hanem az is, ami az alkalmazott büntetési nemek számát tekintve is meghaladja azt. Ekként a Be. 565. § (2) bekezdését is sérti, ha a bíróság az ügyész által a vádiratban vagy a Be. 502. § (1) bekezdése szerint előterjesztett mértékes indítványban nem indítványozott büntetést szab ki. A jelen ügyben pedig ez történt.

[28] Ezért a Komáromi Járásbíróság jogerős ítéletében megsértette a súlyosabb büntetés kiszabásának tilalmát rögzítő, a Be. 565. § (2) bekezdésében írt azon szabályt, miszerint a terhelttel szemben az ügyészi indítványban megjelölt szankciónál súlyosabb büntetés nem szabható ki. Ez kizárólag a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat keretében orvosolható.

[29] A teljesség érdekében megjegyzi a Kúria, hogy az indítvány elbírálása során nem volt vizsgálható az, hogy a konkrét ügyben a közügyektől eltiltás kiszabása anyagi jogi szempontból indokolt volt-e vagy sem. Az ügyészség „mértékes indítványa” kötelező korlátot szab a büntetéskiszabás elé, de nem érinti azt a követelményt, miszerint törvénysértő – a Be. 649. § (1) bekezdés b) pont második fordulata szerint felülvizsgálati okot képező – büntetés

és intézkedés nem szabható ki, illetve nem alkalmazható. A büntetés vagy intézkedés azonban csak akkor törvénysértő, ha kiszabása, illetve alkalmazása a büntető anyagi jog kötelező, bírói mérlegelést nem tűrő szabályába ütközik.

[30] A Btk. 61. § (1) bekezdése szerint a közügyek gyakorlásától el kell tiltani azt, akit szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélnék, és méltatlan arra, hogy azok gyakorlásában részt vegyen. E (mellék)büntetés kiszabása tehát nem kötelező minden szándékos bűncselekmény elkövetése miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt terhelttel szemben, hanem annak további, bírói mérlegelésen alapuló feltétele (a közügyek gyakorlására való méltatlanság) is van; ez a mérlegelés pedig már nem lehet felülvizsgálat tárgya {Kúria Bfv.I.5/2023/15. [52]}.

[31] A büntetés tehát az eljárási szabálysértés kiküszöbölése esetén sem törvénysértő.

[32] A kifejtettek alapján a Kúria – a Be. 668. § (1) bekezdése szerint tartott tanácsülésen eljárva – a legfőbb ügyész törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslati indítványát alaposnak találta, és a Be. 669. § (1) bekezdés első fordulatainak megfelelően megállapította, hogy a megtámadott határozat a terhelttel szemben közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabása tekintetében törvénysértő.

[33] A törvénysértést a Kúria a Be. 669. § (2) bekezdése szerint akként orvosolta, hogy a jogerős ítélet megváltoztatásával – az előkészítő ülésen tett beismerésre figyelemmel előterjesztett konkrét ügyészi indítvány kereteit meghaladóan kiszabott – 2 év közügyektől eltiltás mellékbüntetést mellőzte.

[34] A Kúria a törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat elbírálása során – a Kúria elnöke számára a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 10. § (2) bekezdésében biztosított felhatalmazás alapján, a Kúria ügyelosztási rendjének IV.6. pontjában írt rendelkezés nyomán – öttagú tanácsban járt el.

[35] **IV.** A törvényesség érdekében bejelentett jogorvoslat elbírálása során meghozott ítélet ellen a Be. 6. § (4) bekezdése szerint nincs helye fellebbezésnek. Az ítélet felülvizsgálatát a Be. 650. § (1) bekezdés b) pont harmadik fordulata zárja ki.

Budapest, 2024. február 15.

Dr. Somogyi Gábor s.k. a tanács elnöke, Dr. Demeter Zsuzsanna s.k. előadó bíró, Dr. Harangozó Attila s.k. bíró, Dr. Metzing Márton s.k. bíró, Dr. Boros Tibor s.k. bíró